

Madencilik ve Eskişehir



Ekrem Bulur
Magnesit A.Ş.
Genel Müdürü
Eskişehir Madencilik
Kümesi Derneği Kurucu
Başkanı

Madenciler sadece yer altındaki milli zenginliği yeryüzüne çıkarmakla kalmayıp, istihdamı arttırarak, vergi vererek ve ithalat ihracat işlemlerinde yüksek oranda dış satıma ağırlık verip ülkeye döviz girdisi sağlayarak, milli ekonomiye çok büyük katkı sağlamaktadır.

Madencilik, sanayileşmenin ilk evresidir. Madencilik faaliyetleri olmadan, sanayi üretimi olamaz. Tarih boyunca insanlığın refahının artması, madencilik faaliyetlerinin gelişmesi ile paralel gerçekleşmiştir. Toprağın altından yeryüzüne çıkarılmayan veya çıkarıldıktan sonra ekonomik girdiye dönüştürülmeyen madenlerin değeri yoktur.

Madenciler sadece yer altındaki milli zenginliği yeryüzüne çıkarmakla kalmayıp, istihdamı arttırarak, vergi vererek ve ithalat ihracat işlemlerinde yüksek oranda dış satıma ağırlık verip ülkeye döviz girdisi sağlayarak, milli ekonomiye çok büyük katkı sağlamaktadır.

Günümüz koşullarında, bütün bunları yaparken madencilerin karşılaştığı sorunların başlıcalarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1) Devletin her kademesi ve kolunda, her bakanlık ile bağlantılı işler bulunan madencilerin, kendilerine ait bir bakanlıkları bulunmamaktadır. Bürokrasiden dolayı süreçler çok uzamakta olup, bu sebeple Madencilik Bakanlığı veya Madencilik Koordinasyon Kurulu oluşturularak, madencilerin karşılaştığı bürokratik mücadele hafifletilebilir.

2) Ülkemizin konjonktürel ve siyasi ilerleyişine bakıldığında, madenci ve sanayiciyi etkileyen bürokrasinin inanılmaz bir hızla sürekli değiştiği görülebilir, öyle ki, çoğu zaman bürokratlar bile bu değişikliklere yetişememektedir.

“Riski yüksek olan madencilik sektöründe, aramalar teşvik edilmeli, yatırım engelleri kaldırılmalıdır.”

3) Örneğin, MAPEG (Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü) ile yürütülen Yeni Maden İşletme Ruhsatı veya Maden İşletme Ruhsatı uzatma işlemleri bir yıldan fazla bir zaman almaktadır. Doğal olarak madencilik faaliyetlerini olumsuz etkileyen bu bürokrasi kolaylaştırılmalı, alınması gereken izin sayısı ve süreleri azaltılmalı ve mükerrer izin alımı ortadan kaldırılmalıdır.

4) Maden sahaları ile ilgili orman izinleri Ankara'dan verilmekte olup izin süreci oldukça uzundur. (Bir yıldan fazla)

5) ÇED süreçleri çok uzun zaman almaktadır. Bu nedenle yatırımdan vazgeçen birçok girişimci vardır.

6) Madencilerin daha stabil ve güvenli bir ortamda çalışabilmesi adına, ruhsat güvencesi sağlanmalı, kazanılmış haklar korunmalı, sürdürülebilir madencilik önü açılmalıdır.

7) Riski yüksek olan madencilik sektöründe, aramalar teşvik edilmeli, yatırım engelleri kaldırılmalıdır.





8) Maden işletmeleri üzerindeki devlet denetimleri konusunda, zaman zaman aynı konu ile ilgili iki veya daha fazla kurum denetim gerçekleştirmekte, hatta bazı durumlarda ulaşılan denetim sonuçlarında farklılıklar gözlenmektedir. Denetim için işletmelere gelen müfettiş veya denetçiler çok az işletme tecrübesine sahip olduklarından veya hiç olmadıklarından, uygulamadaki bir çok konuda anlaşmazlıklar ortaya çıkmaktadır.

9) Denetlemeye gelen memurların tavır ve davranışları çok incitici olmakla beraber, şirketin veya vatandaşın beyanına ve tecrübesine itibar etmemektedirler

10) Madencilik faaliyetlerinde maliyetin %50'si motorin harcamalarıdır. Ülkemizde motorin fiyatları çok yüksek olduğundan madenciler de çiftçiler gibi desteklenmelidir.

11) Bilindiği gibi, kanunlarımız gereği işletmelerin %3 engelli çalıştırma zorunlulukları bulunmaktadır. Madencilik sektörü NACE İşyeri kodlarına göre ve doğası gereği "Çok Tehlikeli İşler" sınıfına girmektedir. Hali hazırda zaten engellilere sunulabilecek iş imkanlarının kısıtlı olması bir yana, İŞKUR üzerinden gönderilen engelli çalışan adaylarının maden işletmelerinde

çalışmayı kabul etmemesi oldukça sıklıkla görülmektedir. Tüm bunların sonucunda, genellikle işletme ve işverenlerin kanuni engelli kontenjanını doldurmakta güçlük çektikleri, özellikle sezonluk çalışan maden işletmelerinde bu durumun daha da vahim olduğu anlaşılabılır.

12) İşsizlik parası ödenmeye başlanması ile birlikte, çalışanların çoğu tembelleşmişlerdir.

13) İşletmeler nitelikli personel (meslek lisesi çıkışlı) bulmakta çok sıkıntı çekmektedir.

14) 25 Mayıs 2015 Tarih ve 29366 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren tebliğe göre, çalışanlar için Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunlu hale getirilmiştir.

Daha önce iş hayatına katılmamış, yeni çalışmaya başlayacak gençler, eğer meslek lisesi mezunu değilse, Mesleki Yeterlilik Belgesi sahibi olmadıklarından, sanayici tarafından istihdam edilememektedirler. Aksi durumda iş müfettişleri işverenlere belgesiz personel istihdamından dolayı, ceza yazmaktadırlar.

Bu durumda biz sanayiciler de, Sayın Cumhurbaşkanımızın İstihdam Seferberliği Çağrısına katkı verememekteyiz.

TÜİK'in verilerine göre Mart 2019 itibariyle, gençlerdeki işsizlik oranı %25,2 dir.

15) Mart 2019 sonu itibariyle ülkemizdeki işsizlik oranı %14,1'dir. (4 milyon 544 bin) (TÜİK).

Madencilik sektörünün ülkemizde güncel işsiz sayısının yaklaşık %40'ına tekabül eden 1.800.000 kişiye istihdam sağladığı göz önüne alındığında, sektörün istihdamın lokomotiflerinden birisi olduğu açıkça anlaşılabılır.

16) Ayrıca çevreden veya art niyetli kişilerden gelen gerçek dışı ve isimsiz ihbarlar işverenleri çok yormaktadır. İspat yükümlülüğü işverenin üzerinde kalmakta olup bu tip ihbarlar yüzünden kamu kurumlarının da çok ciddi kaynak ve mesaisi israf olmaktadır.

17) Karayolu inşaatlarına hammadde sağlamak için çalışan madencilere (taş ocakları gibi) hiçbir yaptırım uygulanmaması özel maden işletmelerine karşı haksız rekabet oluşturmaktadır.

18) Maden Yönetmeliğinin 127. maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan hükümler doğrultusunda bir daimi nezaretçi, uygun koşulların sağlanması durumunda birden fazla sahaya atanabilmekteydi. Danıştayın 8. Dairesinin 03.07.2018 tarih ve 2017/300 sayılı kararı ile, yukarıda belirtilen hükümlerin yürütmesi durdurulmuştur.

Bu durumda madenciler her bir ruhsatlı saha için, ayrı bir maden mühendisi atamak zorunda kalmıştır. Bu durum mali yönden zor durumda bulunan madencilere aşırı yük getirmiştir. Bu olumsuz durumun yeni bir kanunla madenci lehine düzeltilmesi gerekir.

Son 5 yılda, maden üretimi ve ihracatı sürekli geri gitmektedir. Bunun sebebi olarak, pek çok maden işve-



renin, artan maliyetler ve sürekli değişen ve artan bürokrasi sebebi ile çalışmalarını süresiz olarak sonlandırması görülebilir.

19) Madencilerin %98'i KOBİ statüsündedir.

20) Ülkemizde madencilerin faaliyet gösterdiği orman sahası alanı oranı sadece binde iki buçuktur. (0,0025) Ağaçlık alan ise sadece binde birdir. (0,0010) Orman Bakanlığının gelirinin yüzde elli sekizi (%58) madenciler tarafından karşılanmaktadır.

21) Ülkemizin maden ithalatı 25-30 Milyar Dolardır.

İhracatımız ise 4,6 Milyar Dolardır. Otomobil endüstrisinin net ihracatıda, ithalatı çıkardıktan sonra 5 Milyar Dolardır.

Maalesef madenciler, otomobiller kadar desteklenmemektedir.

Eskişehir Madencilik Sektörü İş Kümelenmesi Derneği

Madencilik ve Çevre

Biz madenciler, madencilik faaliyetlerini yürütürken , gelecek nesilleri de düşünmemiz gerekir. Onlara yaşanabilir bir çevre bırakma mecburiyetimiz vardır. Yer altındaki bir defalık zenginliği, ülke ekonomisine ve sanayiye kazandırırken, yer üstünde de kalıcı zenginlik bırakma gibi bir misyona sahip olmalıyız. Bu kalıcı zenginliğe, maden sahalarını ağaçlandırarak ulaşabiliriz. Maden sahalarını rehabilite ederek, yeşil bir doğaya dönüştürmemiz bizler için olmazsa olmaz bir amaç olmalıdır.

Yöneticisi olduğum MAGNESİT A.Ş. olarak son 10 yılda 190.650 fidanı toprakla buluşturduk. Her yıl Kasım ayında , Çevre ve Ağaç Bayramı kutlayarak , Eskişehir Orman Bölge Müdürlüğü'nün katkıları ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Maden Mühendisliği bölümü ile birlikte, sabahdan uygulamalı madencilik dersi

verdikten sonra , öğleden itibaren de ağaç dikme faaliyeti yaparak, yeni mezun olacak maden mühendislerine, madencilik ve çevreciliğin bir arada yürümesi gerektiğini anlatıyoruz.

Benim tüm madencilerden ricam, çalıştıkları sahaları ağaçlandırmaları ve yeşillendirmeleri yönünde olacaktır. Bu dünya ve doğa hepimizin, gelin hep birlikte, gelecek nesillere de yaşanabilecek bir dünya bırakalım. Çevremiz ile barışık çalışıp, barışık yaşayalım.

Çalışmalarımız esnasında işçi sağlığı ve iş güvenliğine çok dikkat edelim. Çalışanlarımızı sürekli eğitelim ki, iş kazalarının önüne geçelim, ailelerimizi ve milletimizi üzmeylelim.

Eskişehir'de Madencilik

Türkiye, Madencilik alanında mevcut potansiyelini tam olarak kullanamamasına rağmen, yaklaşık olarak 5000 bağımsız maden yatağı ile, toplam 53 maden ve mineral üretiminin yapıldığı, 132 gelişmiş ülke arasında maden türüne göre 10., üretim miktarına göre de 28. sırada bulunan bir ülkedir. Türkiye'de madencilik sektörünün Gayri Safi Milli Hasıla'daki (GSMH) payı ortalama yüzde 1,5 civarındadır. Bu veriler, Türkiye'nin madencilik sektöründe istenilen yerde olmadığını iyi bir göstergesidir.

Eskişehir ili, İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatısında yer almaktadır. Jeolojik ve yapısal özellikleri nedeniyle bölge gerek metalik madenler gerekse endüstriyel hammaddeler açısından oldukça önemlidir.

Eskişehir, ülkemizin pek çok alanında olduğu gibi, madencilik alanında da önde gelen, gelişmiş şehirlerinden bir tanesidir. Dünyanın en büyük ticari öneme sahip bor minerallerinden tıncal yatağı Kırka/Seyitgazi'de, toryum ve al-

“ Madenciler
ülkemizin 2023
hedefleri için,
her türlü katkıyı
sağlamaya
hazırdırlar.
İstikbal
Göklerde ve
Yerin Altındadır! ”



tın Sivrihisar'da, krom Mihalicık'ta, jel-manyezit İnönü'de bulunmaktadır. Söz konusu madenlerin her biri ileri teknolojiye dayalı üretimde kullanılan nadir madenlerdir. Bahsi geçen işletme ve maden yataklarının ülke genelindeki toplam miktarı içerisinde azımsanmayacak bir değerde olduğundan söz edilebilir.

Bölge metalik madenler açısından oldukça önemli yataklara sahip olup, bunlar başta altın-gümüş ve krom olmak üzere, demir, nikel, lantan ve manganez olarak sayılabilir.

Bölge endüstriyel hammaddeler açısından da oldukça önemli yataklara sahip olup, bunlar başta bor ve manyezit olmak üzere, sepiyolit, mermer, kalker, kalsit, alçıtaşı, kil, kaolen, dolomit, perlit, mika, feldspat, kum-çakıl gibi ve daha birçoğu sayılabilir. Bunların yanında yıllardır bilinen florit, barit, nadir toprak elementleri ile toryum, uranyum, neodyum içeren ve "kompleks cevher" olarak nitelenen Sivrihisar-Beylikova kompleks cevher yatağı MTA tarafından yapılan çalışmalarda Nadir Toprak Element rezervleri tespit edilmiştir.

Yukarıda sayılan maden kaynaklarımız dışında enerji hammaddeleri açısından Eskişehir ekonomik olarak işletilebilen kömür yatakları ve yine ekonomik değere sahip jeotermal alanlara sahiptir. Bu alanlarda son yıllarda gerçekleştirilen arama ça-

lışmaları bu kaynakların da Eskişehir için gelecekte önemli değerler katması kaçınılmaz olacaktır

Yukarıda söz edilen maden yatakları dışında Eskişehir'de, Süpren, leopar ve yunusmre oniks gibi dünya markası olmuş eşsiz taşlar gibi sayısız doğal taş yatakları vardır.

Ancak, Eskişehir'de bu kadar çeşitli ve stratejik değerde maden kaynakları varken bunların çoğunun işletilememesi bölge ekonomisi ve kalkınması için negatif bir durum arz etmektedir. Eskişehir bölgesinde 550 adet maden işletme ruhsatlı, 150 adet maden arama ruhsatlı saha vardır. Bu sahaların 328 adedi için işletme izni alınmış olup, bunun da 90 adedinde değişik nedenlerle faaliyet yapılmamaktadır. Ayrıca faaliyette olupta çok cüzi miktarda üretim olan sahaların olduğu bilinmektedir.

Eskişehir Madencilik Sektörü İş Kümelenmesi Derneği

Madencilik sektörünün gelişmesine ve uluslararası rekabet gücüne katkıda bulunmak için, Eskişehir Madencilik Sektörü İş Kümelenmesi Derneği kurulmuştur.

Bu derneğin Mayıs ayında yapılan 2. Olağan Genel Kurulunda tekrar başkanlığına seçildim.

Derneğin amaçlarını şöylece özetleyebilirim:

♦ Ar-Ge faaliyetlerini, inovasyonu ve girişimciliği teşvik etmek, aktörler arası iş birliği ağları kurmak, küme oluşturma faaliyetlerini kolaylaştırmak.

♦ Faktör şartlarının güçlendirilmesi, küme tabanının geliştirilmesi, üyeleri arasında kültürel, mesleki, teknik, ticari, ekonomik, hukuki ve idari konularda işbirliği, dayanışma ve bilgi alışverişi sağlamak.

♦ Tüm üyelerin birlikte güçlenmesini sağlamak.

♦ Teknolojik, sosyal, ekonomik, İSG, çevre ve eğitim alanlarında faaliyetlerde bulunmak.

♦ Sektörde faaliyet gösteren Türk ve yabancı madencilik firmalarına, mesleki, sosyal, teknik ve ekonomik yönlerden rehberlik etmek.

♦ Ülke madenciliğinin gelişmesine, yüksek teknoloji, maden sektöründe dünya pazarlarında kalite, standart ve maliyet yönünden rekabet gücü üstün mamul üretimi hedefinin gerçekleştirilmesine, maden sanayiinde ülke içinde yerli payının artırılmasına ve dış pazarlara ihracat imkanları oluşturulmasına katkıda bulunmak.

♦ Madencilik sektöründe ülkemize yatırımların ve üretim teknolojilerinin kazandırılması için her türlü girişimlerde bulunmak.

♦ Sosyal, kültürel, sanatsal, ekonomik ve istihdama yönelik faaliyetlere destek olmak, girişimcilik, eğitim, çevre ve kamu yararına çalışmalar yapmak.

Yöremizdeki tüm madencileri **Eskişehir Madencilik Sektörü İş Kümelenmesi Derneğine** üye olmaya davet ediyor, kazasız, kaliteli, verimli ve çevreye duyarlı üretim yapmalarını diliyorum.

Gelin birlikte daha güçlü olalım.

Ülkemizin 2023 hedeflerine ulaşmasında, üzerimize düşen görevi yerine getirelim.